

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum bonum creaturæ sit in modo, specie & ordine sicut August. dicit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

enim, & bonum communiter acceptum est simpliciter
ejus quam essentia, quia communius: cum dicatur
non solum de essentia, sed etiam de eo quod per es-
sentiam subsistit, & iterum de ipsis accidentibus.

AD SEPTIMUM dicendum, quod unum, quod con-
uertitur cum ente, dicitur secundum rationem ne-
gationis quam addit supra ens: bonum autem non
addit negationem super ens: sed eius ratio in po-
sitione consistit, & ideo non est simile.

AD OCTAVUM dicendum, quod hoc modo bonitas
rei dicitur bona, sicut essentia rei dicitur bona, &
sicut esse rei dicitur ens, non quia eius sit aliquid ali-
ud esse: sed quia per hoc, esse res esse dicitur, & quia
hac bonitate res est bona, unde sicut non sequitur
quod ipsa substantia rei non dicatur per esse aliquid
quod ipsa non sit, quia eius esse non dicitur ens per
aliquid esse aliud ab ipso: ita prædicta ratio non se-
quitur de bonitate, sequitur autem de veritate de qua
introducitur eam Commen. in 4. Metaphysicorum:
quia unum indifferenter se habet ad hoc, quod respiciat
essentiam vel esse, unde essentia rei est una per seip-
sam, non propter esse suum, & ita non est una per ali-
quam participationem, sicut accidit de ente & bono.

ARTICVLVS VI.

Utrum bonum creaturæ sit in modo, specie, & ordine.

SEXTO queritur, utrum bonum creaturæ sit in
modo, specie, & ordine, sicut August. dicit. Et
videtur quod non, quia bonum habet rationem fi-
nis secundum Philosophum: sed tota ratio finis con-
sistit in ordine, ergo tota ratio boni, & ita alia duo
superfluent.

¶ 2 Præ. Ens, bonum, & unum secundum intentiones
differunt: sed ratio entis consistit in specie, unius
vero consistit in modo, ergo boni ratio non consi-
stet in specie & modo.

¶ 3 Præ. Species nominat causam formalem: sed
in hoc distinguuntur bonum & verum secundum
quosdam, quia verum dicitur rationem causæ forma-
lis, bonum autem rationem causæ finalis, ergo spes-
cies non pertinet ad rationem boni.

¶ 4 Præ. Malum & bonum, cum sint opposita, at-
tendantur circa idem: sed sicut Augustinus dicit in
libro 83. Questionum, Malum de specie privatione
reperitur, ergo tota ratio boni in positio-
ne speciei consistit, & ita superflue videtur mo-
dus & ordo.

¶ 5 Præ. Motus est de consequentibus rem: sed ali-
qua bonitas pertinet ad essentiam rei, ergo modus
non est de ratione boni.

¶ 6 Præ. Quæ Deus potest facere per unum, non
facit per plura: sed Deus potuit facere creaturam per
unum istorum, quia quolibet horum habet quan-
dam rationem bonitatis, ergo non oportet, quod
quodlibet istorum trium requiratur ad rationem
boni.

¶ 7 Præ. Si ista tria sunt de ratione bonitatis, tunc in
quolibet bono oportet tria ista esse: sed quodlibet
istorum trium est bonum, ergo in quolibet istorum
sunt ista tria, & ita unum non debet contra aliud diuidi.

¶ 8 Præ. Si ista tria sunt bona, oportet, quod habeant
modum speciem, & ordinem, ergo modi erit mo-
dus, & speciei species. Et sic in infinitum.

¶ 9 Præ. Modus species & ordo diminuuntur per
peccatum secundum Aug. sed bonitas rei non di-
minuitur per peccatum, ergo ratio poni uniuersali-
ter non consistit in tribus prædictis.

¶ 10 Præ. Id quod est de ratione boni, non recipit p-

A dicationem mali: sed hæc tria recipiunt prædicatio-
nem mali secundum Aug. in lib. de natura boni, di-
citur enim malus modus, mala species, & sic de
alijs. ergo ratio boni non consistit in his tribus.

¶ 11 Præ. Ambrosius dicit in Exam. quod natura
lucis non est in numero pondere, & mensura, ut alia
creatura: sed ex his tribus, ut dicit Augustinus, con-
stituuntur tria prædicta. cum ergo lux sit bona, ra-
tio boni non includit tria prædicta.

¶ 12 Præ. Secundum Bern. modus charitatis est non
habere modum, & tamen charitas bona est. ergo
non requirit tria prædicta.

SED CONTRA est, quod Augustinus dicit in libro de
Natura boni, quod ubi hæc tria sunt magna magnum
est, ubi parua paruum, ubi nulla nullum. ergo ratio
boni in his tribus consistit.

¶ 1 Præ. August. in eodem libro dicit, quod secun-
dum hæc aliqua dicuntur bona, quod moderata,
ordinata, & speciosa.

¶ 2 Præ. Creatura dicitur bona secundum respectum ad
Deum, sicut vult Boetius in lib. de Hebdoma: sed
Deus habet ad creaturam habitudinem triplicis cau-
sæ. scilicet efficientis, finalis, & formalis, ex ætatis. ergo &
creatura est bona secundum habitudinem ad Deum
in ratione triplicis causæ: sed secundum hoc, quod com-
paratur ad Deum, ut ad causam efficientem, habet mo-
dum sibi Deo præfixum: ut autem comparatur ad eum,
ut ad causam exemplarem, habet speciem: ut autem
comparatur ad eum, ut ad finem, habet ordinem. ergo
bonum creaturæ consistit in modo, specie, & ordine.

¶ 3 Præ. Creaturæ omnes ordinantur in Deum mediā-
te rationali creatura, quæ est sola capax beatitudi-
nis: hoc autem est in quantum a rationali creatura cogno-
scitur. ergo cum creatura sit bona ex hoc, quod ordina-
tur ad Deum, ad hoc quod sit bona, hæc tria requiruntur.
scilicet quod sit existens, & quod sit cognoscibilis, & quod
sit ordinata. Est autem existens per aliquem modum,
cognoscibilis per speciem, ordinata autem per ordi-
nem. ergo in his tribus consistit bonum creaturæ.

¶ 4 Præ. Sapientiæ undecimo dicitur, omnia in nume-
ro, pondere, & mensura constituitur: sed secundum Aug. 3.
super Gene. ad literā, cuiuslibet rei modum mensu-
ra præfigit, numerus speciem præbet, pondus vero
dat ordinem. ergo in his tribus modo specie, & or-
dine bonitas creaturæ consistit, cum creatura secu-
dum hoc sit bona, quod a Deo sit disposita.

RESPON. Dicendum, quod ratio boni in tribus præ-
dictis consistit secundum, quod August. dicit. Ad huius autem
evidentiam sciendum est, quod aliquod nomen potest
respectu importare dupliciter. Vno modo sic, quod
nomen imponatur ad significandum ipsum respec-
tum, sicut hoc nomen pater, vel filius, aut paternitas
ipsa. Quædam vero nomina dicuntur importare respec-
tum, quia significant rem alicuius generis, quæ conu-
nitur respectu: quæuis nomen non sit impositum ad
ipsum respectum significandum: sicut hoc nomen scien-
tia est impositum ad significandum quandam,
quæ sequitur quidam respectus, non autem ad significandum
respectum ipsum. Et per hunc modum ratio boni respec-
tum implicat, non quia ipsum nomen boni significet ip-
sum respectum solum: sed quia significat id, ad quod
sequitur respectus cum respectu ipso. Respectus autem
qui importatur nomine boni, est habitudo perfecti
ui, secundum quod aliquid natum est perficere non solum secundum
rationem speciei, sed secundum esse, quod habet in rebus:
hoc enim modo finis perficit ea, quæ sunt ad finem.
Cum autem creaturæ non sint suum esse, oportet
Quæst. dicit S. Tho. HHH quod

c. 1. & seq. tom. 6. cap. 1.

c. 9. a med. tom. 1.

De natura boni cap. 3. De eligendo Deo in prin.

c. 3. a med. tom. 6.

c. 3. parum a prin.

Lib. in omne quod est bonum sit, & recipiatur a med.

4. sup Gene. cap. 3. circa med. tom. 3.

De Nat. bo- ni c. 1. to. 6.

quod habeant esse receptum. Et per hoc eorum esse est finitum, & terminatum per mensuram eius, in quo recipitur. Sic igitur non ista tria, quae August. ponit, ultimum, scilicet ordo, est respectus, quem nomen boni importat: sed alia duo, species scilicet & modus causant illum respectum. Species enim pertinet ad ipsam rationem speciei, quae quidem secundum quod in aliquo esse habet, recipitur per aliquem modum determinatum, cum omne quod est in aliquo, sit in eo per modum recipientis. Ita igitur unumquodque bonum, in quantum est perfectum secundum rationem speciei, & esse simul, habet modum, speciem, & ordinem. Speciem quidem, quantum ad ipsam rationem: modum, quantum ad esse ordinem, quantum ad ipsam habitudinem perfectiui.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod ratio illa procederet, si nomen boni esset impositum ad significandum ipsam habitudinem, quod falsum est, ut ex dictis patet, & propter hoc ratio non sequitur.

AD SECUNDVM dicendum, quod bonum non differt ratione ab ente, & uno, ut quasi habeant oppositas rationes: sed quia ratio boni includit rationem entis, & unius, & aliquid addit.

AD TERTIVM dicendum, quod secundum Philosophum in 8. Metaphysic. sicut in numeris quolibet unitas, vel addita, vel remota variat numeri speciem, ita in definitionibus quodlibet additum, vel remotum diversam speciem constituit. Ex ipsa igitur specie tantum constituitur ratio veri, in quantum verum est perfectum secundum rationem speciei tantum, ut ex dictis patet: sed ex specie simul, & numero constituitur ratio boni, quod est perfectum non solum secundum speciem, sed secundum esse.

AD QVARTVM dicendum, quod cum dicit August. quod totum malum est repertum de speciei privatione, non excludit alia duo, quia ut ipse in eodem libro dicit, ubi est aliqua species, necessario est aliquis modus. Ordo etiam consequitur speciem, & modum: sed nominat speciem tantum, quia alia duo ipsam speciem consequuntur.

AD QVINTVM dicendum, quod ubicumque est aliquid receptum, oportet ibi esse modum, cum receptum limitetur secundum recipientem. Et ideo, cum esse creaturae essentiale, & accidentale sit receptum, sic modus non solum inuenitur in accidentalibus, sed in substantialibus.

AD SEXTVM dicendum, quod cum in istis tribus rationibus boni constituitur, non potuit a Deo fieri, quod aliquid esset bonum non habens modum, speciem, & ordinem, sicut ab eo fieri non potuit, quod aliquis esset homo, qui non esset animal rationale.

AD SEPTIMVM dicendum, quod modus, species, & ordo, singulum eorum est bonum, non illo modo dicendi bonum, quo subsistens in bonitate est bonum, sed quo principium bonitatis bonum est. Unde non oportet, quod singulum eorum habeat modum, speciem, & ordinem, sicut non oportet, quod forma habeat formam, quamuis sit ens, & omne ens sit per formam. Et hoc est quod quidam dicunt, quod cum dicitur omnia habere modum, speciem, & ordinem, intelligitur de creatis, non de concreatis. Et per hoc patet solutio ad octauum.

AD NONVM dicendum, quod quidam dicunt modum speciem, & ordinem secundum quod constituunt bonum naturae, & secundum quod diminuntur per peccatum pertinet ad bonum moris, esse eadem secundum rem, sed differre secundum rationem, sicut patet in vo-

luntate, quod ipsa una & eadem potest considerari, in quantum est natura quadam, & sic sunt in ea modus, species, & ordo constituenta bonum naturae, vel in quantum est voluntas, prout habet ordinem ad gratiam, & sic attribuitur modus speciei & ordo, quae possunt diminui per peccatum, quae constitunt bonum moris, vel potest dici quod cum consequatur esse & bonum per speciem, modum, & ordinem constituitur, sicut est aliud esse substantiale, & accidentale, ita constat esse aliam formam substantialem, & accidentalem, & utraque proprium habet modum, & proprium ordinem.

AD X. dicendum, quod secundum Augustinum in libro de Natura boni, modus, species, & ordo, non ideo dicuntur mala, quia in se mala sunt, sed quia vel minorata sunt quam esse debeant, vel quia non accommodantur quibus accommodanda sunt. Et ideo ex aliqua privatione circa modum speciem, & ordinem dicuntur mala, non autem ex seipsis.

AD XI. dicendum, quod verbum Ambrosii non est hoc modo intelligendum, quod lux omnino caret modo, cum habeat limitatam speciem, & virtutem, sed quia non determinat per respectum aliquorum corporaliu, eo quod ad omnia corporalia se extendit, in quantum omnia nata sunt vel illuminari vel alios effectus per lucem recipere, ut patet per Dionysium in quarto capite de diuinis nominibus.

AD XII. dicendum, quod charitas secundum esse suum, quod habet in subiecto, modum habet, & sic creatura quaedam est, prout non comparatur ad obiectum infinitum, quod Deus est, non habet modum, ultra quem charitas nostra procedere non debet.

QVAESTIO XXII.

De appetitu boni & voluntate.

In quindecim articulos diuisa.

- ¶ Primo quaeritur, Vtrum omnia appetant bonum.
- ¶ Secundo, Vtrum omnia appetant ipsum Deum.
- ¶ Tertio, Vtrum appetitus sit quaedam specialis potentia animae.
- ¶ Quarto, Vtrum voluntas in rationalibus sit alia potentia praeter appetituum sensitivum partem.
- ¶ Quinto, Vtrum voluntas aliquid de necessitate velit.
- ¶ Sexto, Vtrum voluntas de necessitate velit quod vult.
- ¶ Septimo, Vtrum aliquis mereatur volendo id, quod de necessitate vult.
- ¶ Octavo, Vtrum Deus possit cogere voluntatem.
- ¶ Nono, Vtrum aliqua creatura possit immutare voluntatem vel imprimere aliquid in ipsam.
- ¶ Decimo, Vtrum voluntas & intellectus sint eadem potentia.
- ¶ Undecimo, Vtrum voluntas sit altior potentia quam intellectus, vel e converso.
- ¶ Duodecimo, Vtrum voluntas moueat intellectum, & alias vires animae.
- ¶ Tertio decimo, Vtrum intentio sit actus voluntatis.
- ¶ Quartodecimo, Vtrum eodem motu voluntas velit finem, & intendat ea quae sunt ad finem.
- ¶ Quintodecimo, Vtrum electio sit actus voluntatis.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.

idem lib. c. 3. to. 6.